

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudců JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobce: **A. Ž.**, v současnosti ve věznici Mírov, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Generální ředitelství vězeňské služby**, se sídlem v Praze 4, Soudní 1672/1a, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu,

t a k t o:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem shora uvedeného správního orgánu, jehož se měla žalovaná dopustit tím, že na jeho žádost o vyplacení tzv. sociálního kapesného ve výši existenčního minima odpověděla dopisem č. j. VS 88/47/2012-50/Všeob/734 ze dne 16. 8. 2012, jímž žalobcově žádosti nevyhověla.

V tomto dopisu žalovaná k žádosti žalobce uvedla, že výše sociálního kapesného je stanovena v § 16 odst. 8 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, definuje životní minimum jako minimální hranici peněžních příjmů fyzických osob nezbytných k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Osoby ve výkonu trestu odnětí svobody mají zajištěnu stravu, ubytování, oblečení a lékařskou péči, je za ně státem hrazeno zdravotní pojištění, tudíž se na ně citovaný zákon nevztahuje.

Žalobce v podané žalobě uvedl, že jako osoba ve výkonu trestu odnětí svobody je dlouhodobě závislý na tzv. sociálním kapesném ve výši 100 Kč měsíčně a nachází se tak fakticky ve stavu hmotné nouze. Žalobce namítal, že není podle § 5 zákona o životním a existenčním minimu vyloučen z nároku na existenční minimum ve výši 2.020 Kč, a tudíž není vyloučen z nároku na příjem v této výši. Skutečnost, že žalobce tento příjem nedostává, a že podle § 3 odst. 1 písm. f) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, osoba nastoupivší výkon trestu odnětí svobody není osobou v hmotné nouzi, je dokladem toho, že stát *de iure* odpírá status osoby v hmotné nouzi osobám, jež se v hmotné nouzi *de facto* nacházejí. Tímto způsobem podle názoru žalobce stát svévolně diskriminuje určitou skupinu osob, přičemž takový postup je neslučitelný se zásadami výkonu trestu odnětí svobody, jak jsou tyto zásady vymezeny v § 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Tento způsob má odporovat právu Evropské unie, jež musejí orgány státu v případě rozporu vnitrostátních zákonů s tímto právem aplikovat přednostně. Taková právní úprava má být v rozporu zejména s Listinou základních práv EU a antidiskriminační směrnicí.

K argumentu žalované, že osoby ve výkonu trestu odnětí svobody mají zajištěnu stravu, ubytování, oblečení a lékařskou péči, žalobce uvedl, že vyjmenované položky podle jeho názoru nespádají pod pojem „existenční minimum“, ale spádají pod žalovanou nespecifikované položky „životní minimum“. Pod „ostatní základní životní potřeby“ ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o životním a existenčním minimu žalobce podřazuje např. předměty osobní hygieny či náklady na korespondenci. Žalobce k tomu dodal, že není rovněž osvobozen od placení tzv. regulačních poplatků u lékaře. Vzhledem k uvedenému žalobce navrhl, aby soud prohlásil dopis č. j. VS 88/47/2012-50/Všeob/734 ze dne 16. 8. 2012 za nulitní a věc vrátil žalované, jež bude muset o žádosti žalobce vydat rozhodnutí podle správního řádu.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že napadený dopis o vyřízení žalobcovy žádosti není podle jejího názoru rozhodnutím správního orgánu o subjektivním veřejném právu odsouzeného, a proto se na tento dopis vztahuje režim § 70 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, tj. kompetenční výluka. Žalovaná dále podotkla, že pojem žádosti a způsob jejího vyřízení jsou upraveny v § 26 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. K argumentacím žalobce se žalovaná nevyjádřila s tím, že jsou z právního hlediska neuchopitelné. Vzhledem k uvedenému žalovaná navrhla, aby soud žalobu v plném rozsahu odmítl.

Městský soud v Praze ve věci rozhodl bez jednání, neboť k výzvě soudu podle § 51 odst. 1 soudního řádu správního se žalobce ani žalovaný správní orgán nevyjádřili.

Městský soud v Praze posoudil věc takto:

Podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Pojem „zásah“ vymezuje s. ř. s. velmi obecně a široce. Právní nauka a judikatura se shodují v tom, že se musí jednat o aktivní úkon správního orgánu, jímž je zasaženo do právní sféry dotčené osoby tak, že je přímo zkrácena na svých veřejných subjektivních právech, tedy musí něco vykonat, něčeho se zdržet nebo takový úkon strpět, a to na základě písemného nebo i faktického (ústního či jinak vyjádřeného) pokynu či příkazu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Aps 1/2006 - 80 ze dne 31. 1. 2007, dostupný z internetové adresy www.nssoud.cz). Typickým příkladem jsou služební zákroky policistů, např. požadavek prokázání totožnosti, omezení osobní svobody osoby jejím zajištěním, odebrání zbraně, prohlídka dopravního prostředku, otevření bytu a vstup do něj a další.

Nezbytným atributem zásahu ve shora uvedeném smyslu je tedy přímost zkrácení veřejných subjektivních práv dotčené osoby, nemůže se jednat o zkrácení pouze nepřímé, vyvolané určitým reflexem zásahu (srov. Vopálka V. – Mikule, V. – Šimůnková, V. *Soudní řád správní: Komentář, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 194). V projednávané věci žaloba směřuje proti dopisu žalované, v němž bylo žalobci v odpověď na jeho žádost podanou podle § 26 zákona o výkonu trestu odnětí svobody toliko vysvětleno, že vězňové mají zajištěnu stravu, ubytování, oblečení a lékařskou péči, a že se na ně tudíž zákon o životním a existenčním minimu nevztahuje. Takovému úkonu žalované však atribut přímosti zásahu do práv žalobce schází, neboť se tento dopis v právní sféře žalobce žádným způsobem neprojevil: nevznikla mu povinnost něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco strpět.

Právní úprava zásahů ve shora uvedeném smyslu nachází uplatnění v situacích, kdy je třeba zasáhnout do práv fyzických nebo právnických osob, aniž by o tom bylo možno rozhodnout postupem stanoveným pro správní řízení, tedy zejména z důvodu nepředvídatelnosti takových situací (např. živelní události, přistižení osoby podezřelé z protiprávního jednání), nebo z důvodu potřebné překvapivosti takových úkonů, např. při výkonu správního dozoru (Srov. Hendrych, D. a kol. *Správní právo, 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 709). Pokud by žalobce spatřoval zásah do svých práv předmětným dopisem v tom, že na jeho základě nebude žalobci vyplácena jím požadovaná dávka ve výši existenčního minima, takový účinek aktu správního orgánu není vlastní shora předestřené povaze zásahu ve smyslu § 82 odst. 1 s. ř. s., nýbrž povaze rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 s. ř. s.

Nicméně ani v případě, že by soud považoval žalobu směřující proti předmětnému dopisu za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, nemohl by žalobce uspět. Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (dále jen „rozhodnutí“), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

Žádostí žalobce ze dne 1. 8. 2012 totiž nebylo zahájeno žádné řízení o konkrétní dávce, o níž by byla žalovaná příslušná rozhodnout, a proto nelze spatřovat nezákonnost jejího postupu v tom, že o ní nerozhodla. Soud k tomu uvádí, že existenční minimum, upravené v zákoně o životním a existenčním minimu, není dávkou, jejíž přiznání či vyplacení by bylo lze se domáhat, nýbrž toliko referenčním hlediskem pro zjištění nároku na jiné konkrétní dávky (např. dávky pomoci v hmotné nouzi), jejichž přiznání se teprve může žadatel domáhat. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody ani žádný jiný zákon však nezná řízení o přidělení či změně výše sociálního kapesného, jež by mohl žalobce svým návrhem

zahájit. Žalobcovo podání ze dne 1. 8. 2012 bylo toliko žádostí ve smyslu § 26 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, již žalovaná v souladu s tímto usnesením vyřídila tak, že poskytla žalobci své právní stanovisko k problematice sociálního kapesného a existenčního minima.

Jen na okraj, k tvrzení žalobce, že vnitrostátní zákonná úprava pro svůj diskriminační charakter ve vztahu k vězňům ve výkonu trestu odnětí svobody odporuje právu Evropské unie, soud předesílá, že žalobce neuvádí žádné konkrétní ustanovení unijního práva, s nímž má být předmětná vnitrostátní úprava v rozporu. Pokud jde o obecně formulovanou námitku týkající se diskriminace vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody, soud konstatuje, že hmotné zabezpečení těchto vězňů se od osob neuvězněných podstatným způsobem odlišuje, neboť je jim mimo jiné poskytována strava, ubytování, oblečení či lékařská péče, a je proto pochopitelné, že tyto odlišnosti reflektuje i platná právní úprava v oblasti sociálního zabezpečení.

Městský soud v Praze vzhledem k uvedenému uzavírá, že žalobou napadený úkon správního orgánu, dopis č. j. VS 88/47/2012-50/Všeob/734 ze dne 16. 8. 2012, nelze považovat za zásah ve smyslu § 82 a násl. s. ř. s. Žaloba tedy není důvodná, a soud ji proto v souladu s § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.

Návrhu žalobce ze dne 9. 7. 2013, aby zdejší soud předložil Ústavnímu soudu návrh na přezkum ústavnosti ustanovení § 76 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, soud nevyhověl, neboť toto ustanovení s nyní projednávanou žalobou nijak nesouvisí.

O náhradě nákladů řízení soud rozhodnul podle § 60 odst. 1 s. ř. s. *a contrario*. Žalobce ve věci úspěch neměl, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalovanému žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje,

vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 28. listopadu 2013

**JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu**

za správnost vyhotovení:
Simona Štěpinová